

Co je potřeba změnit a s čím můžeme pomoci

Práce pro architekty... vytvořit dětem *dvůr s herními prvky*, kde by mohly svobodně, dobrovolně a rády relaxovat, řídit, skotačit, poflakovat se, kde by zároveň byly v bezpečí a v podstatě „pod dohledem“. Podle průzkumu mezi dětmi by tam určitě nemělo chybět hřiště (nejlépe velmi alternativní, které by umožňovalo volnou hru a nezabilo dětskou fantazii unifikovanými hracími prvky) spojené nejlépe s hřištěm pro větší děti (nabízející prostor pro parkur, skate, koloběžky...) Ideální by bylo propojit toto místo nenásilně a zajímavě s místem pořádání *zahradních slavností*. Smyslem by tedy mělo být vytvoření jakéhosi středobodu zahrady, kde by probíhala většina aktivních činností během přestávek, odpolední družiny a dalších akcí. Jako ideální místo se nám zatím jeví uzavřený prostor v zadním traktu budovy, chráněný od ulice, otevřený do zahrady, světlý a přehledný z oken chodeb. Navíc je zde možnost přístupu zadními vchody (od šaten a od dílen), které by se samozřejmě daly ještě více podpořit a učinit praktičtějšími pro jejich častější využití. Toto místo dnes působí velmi chaoticky, nesmyslně a je absolutně nevyužité. Zahradní slavnost na pozadí nákladové rampy u kuchyně, příchod dětí skrze křoví na asfaltové „pódium“, rodiče posazení mezi pingpongovými stoly u plechových kontejnerů... Křoví kolem kontejnerů, které jsme průběžným průzkumem u dětí shledali jako velmi oblíbené pro hru, je bohužel plné odpadků. V podstatě nám to ale jen potvrdilo názor, že dětem stačí velmi málo, aby se probudila jejich kreativita a fantazie. Nechceme tyto prostory dětem brát, jen zpříjemnit a nabídnout další možnosti. Jelikož se ale jedná o prostor velmi rozlehlý a požadavků je zde několik, tuto zakázku bychom měli svěřit nějakému zkušenému architektovi.

Jako podobné téma se nám jeví samotný *vchod do školy*, který by měl být reprezentativnější, ale především vypovídat o škole samé, o jejím směřování, atmosféře, energii. Dnes nevyovídá vůbec nic. Navíc je to místo opět zcela nevyužité, přehlížené, neprakticky pojaté podle zastaralých metod (růžičkové záhony, přes které děti běhají, stromek zasazený příliš blízko chodníčku do jídelny, vyšlapané stezky a zkratky přes trávu, které určitě nezmizí, když se na ně položí kámen, tis, na který se děti zavěšují, protože jediný poslouží pro vybití energie), nemluvě o stále opakovaném tématu přebíhání dětí z budovy do školní jídelny v bačkorách, bez bund... Před školou chybí jakékoli místo pro čekání, posezení, v podstatě i parkování kol a koloběžek. Přitom je zde „volný kout“, který by se mohl využít vhodným způsobem, aniž by se hned musela přistavovat chodba z budovy do vedlejšího křídla. Pro začátek by ale stačilo zapojit děti, které by se k tomu vyjádřily... viz.: později

Třetím důležitým místem v zahradě, nad kterým by se měl zamyslet architekt, by mělo být vytvoření *venkovního pracoviště pro výtvarné třídy*, které by bylo vhodné propojit s *galerií v zahradě*, případně s možností využití úložných prostor na materiál pro výtvarné třídy (které zatím využívají právě plechové kontejnery?) Zdá se nám ideální místo v zadní části západního křídla, které by bylo zcela oddělené od hluku a ruchu dvora a navíc je tu přímý východ

z ateliérů a pracoven výtvarníků (jeví se jako vchod naprosto nevyužitý, neznáme ale důvod). Tahle část zahrady je chráněná stromy a úplně pustá. Kromě klidu, který nabízí je tu také plno nevyužitého prostoru, takže by se sem vešel například i onen plechový kontejner, který by se mohl zajímavě a jednoduše propojit se zpevněnou plochou před okny ateliéru (terasou), zastřešenou např. barevnou plachtou nebo pergolou. Jako galerie se dají využít třeba i ploty, které by se mohly pokrýt drátěnými deskami a tak by vhodně posloužily jako „nástěnky“ nebo podklady pro další dotvořování uměleckými artefakty (z drátů, klacků, pletiva...) Tohle místo (ostatně stejně jako celý zbytek zahrady) by se tak mohl měnit a proměňovat v galerii v přírodě nebo umělecké dílo samo o sobě.

Nechceme se pouštět do žádných nákladných projektů, možností jsou stovky, věříme na zdravou mysl a úsudek, je pro nás důležitá praktičnost, hravost a využitelnost. Máme rádi nové pohledy, nebojíme se neozkoušeného, inspiraci hledáme u zkušených projektů, ctíme přírodu a životní prostředí, a hlavně máme rádi děti. Velmi si vážíme práce, jsme ochotni vám pomáhat a jediným naším cílem je vytvořit spolu s vámi životní prostor, kde byste se všichni - vy učitelé i vy děti, cítili co nejlépe.

Práce pro výtvarné třídy a třídy 2. stupně... Děti druhého stupně by se měly zapojit do návrhů a vymýšlení některých prvků v proměně zahrady. Měly by tak získat pocit, že celá proměna se dělá i kvůli nim (často jsme zaslechli názor, že „je to jen pro malý“), že i ony mají šanci si vytvořit na zahradě kus sebe. Jedině tak získají opět vztah k tomuto místu, a dokonce se sem budou rády vracet. Pokud by se obhájil názor, že školní zahrada by měla zůstat otevřená veřejnosti i v odpoledních hodinách a o víkendech..., pak by to platilo dvojnásob. Dokonce se nebojíme říct, že by se tím celkem úspěšně mohla snižovat drobná dětská kriminalita v prostředí sídliště.

V první řadě by se měly zapojit do vymýšlení *hřiště pro starší děti*, jaké prvky, proč, jak... Určitě by mohly i vymýšlet *vchod do školy s přilehlým dvorem*, jaké sezení, jak průchod do jídelny, jak např.: zpestit asfalt před budovou?! Celá práce by se mohla pojmout jako projekt o urbanismu, městské architektuře, městských parcích a komunikacích. Mohla by se jim dát možnost i nahlédnout do celé této problematiky formou přednášky se zajímavým architektem nebo exkurze na některá místa po Praze. Bezesporu tomu nahrává i současná tendence zavést dětem povinně do škol výuku o architektuře a životním prostředí.

Druhým tématem by mělo být vymýšlení *loga školy*, případně celého orientačního systému ve škole a na zahradě.

S tím souvisí i jakási reportážní práce malého novináře, kdy by někteří dobrovolníci mohli dokumentovat pomocí fotografií, krátkých videozáznamů z konkrétních akcí a článků probíhající proměnu zahrady. Mohli by sbírat zajímavé komiksové příběhy na téma zahrada, krátké eseje, kresby dětí (i mladších) a vést tzv. *Deník zahrady*. Jednak by to děti více přitáhlo k probíhající přestavbě, jednak by našli určitě vhodnější formu, jak ostatní o dění informovat

a jak udržovat jejich zájem. Není úplně od věci např.: pátrat po historii, sbírat zajímavé nápady z ostatních škol i ze zahraničí, zvát na debaty zajímavé architektky apod.: S tím by se samozřejmě dal propojit i stávající web o zahradě. Třeba by se tím dokonce oživil i oblíbený kroužek audiovizuální tvorby, který skončil s odchodem pana učitele, a který zaznamenával takové úspěchy. Děti by dostaly téma, měly by se od čeho odpíchnout...?

V zahradě existují i některé nepochopitelné a tajemné věci, se kterými by se dalo dál výtvarně i jinak pracovat. Je to např.: *zahradní domeček v blízkosti ohniště*, který je prázdný, zamčený, nebezpečný, tajemný...?? Nebo třeba nové *klimatizační roury*, které se šplhají po celé fasádě až ke střeše, a které by se mohly proměnit třeba v obrovský strom, vodopád, draka... nebo je prostě jen natřít, aby nebudily takovou hrůzu a odpor. Určitě jste si všimly, že podobná „bizarnost“ menších rozměrů na protější straně budovy se už dávno v očích dětí proměnila v ufouna, skřeta nebo obra? Dejme jim šanci...

Nakonec by se zapojily děti s keramikou a řezbářstvím, takže by mohly pod vedením vyučujících vytvářet nekonečné množství *artefaktů do zahrady*, ať už užitečných (květináče, truhlíky, krmítka a budky, popisky...) nebo uměleckých (plastiky do zahrady...) To by ale pravděpodobně nastalo až v poslední fázi přeměny.

Práce pro 1. stupeň... Děti prvního stupně tráví v zahradě určitě díky družině nejvíce času. A znají ji trochu jinak, než my dospělí. A určitě se shodneme, že by bylo škoda tak krásnou a obrovskou zahradu nevyužít i k jiným účelům, než jen k volné hře. Zahrada jim může dát možnost pochopit spoustu důležitých věcí. Kromě hřiště a dalších míst na volnou hru (schovávačky, stromové domečky, prolézačky...), by tu mohly něco pěstovat a sklízet, sázet a chovat, starat se o něco živého. Vůbec bychom se nebránili tomu, kdyby tu děti např.: měly možnost chovat králíky. Není nad názornost a možnost si vše osahat a zažít na vlastní kůži 😊

Celá práce by měla začít právě průzkumem toho, co by vlastně děti na zahradě chtěly, jak se na zahradě cítí, jak si představují zahradu svých snů. Toto velké téma jsme zahájili malým průzkumem na nástěnce (což byla samozřejmě jen jakási ochutnávka, která měla děti upozornit na to, že tu nástěnka vůbec je, a že se něco velkého začíná dít) a bude pokračovat projektem s námi a za spolupráce s třídními učiteli již tento únor a začátek března, aby bylo možné výstupy dětí prezentovat při velikonočních dílnách. Celý projekt je blíže rozpracován v další příloze *Zahrada v krabici*. Děti si vymyslí a postaví svou malou zahrádku, navrhnou hřiště nebo zahradní domeček, skříž, noru...

Následovat by měl jakýsi *rituál loučení* se zahradou, zimou, rituál proměny. Děti by se mohly vypravit s učitelem do zahrady, hledat zahradní ochránce - skřítky a pak následně projít jakýmsi rituálem loučení se starou zahradou a zakopáním vzkazu pro novou zahradu... Oba tyto projekty jsou mimo jiné ověřeny při proměnách jiných českých školních zahrad např.: ze strany nadace Proměny. Obě tyto akce by se samozřejmě měly průběžně dokumentovat, čímž by bylo možné pověřit malé novináře.

V rámci prvouky by učitelé měly více zapojovat *zahradu jako učební pomůcku*. Nabízí spoustu možností, jak děti více přitáhnout k životu v přírodě, k úvahám o ekologii. Třídy mohou využívat skleník a založit si vlastní zeleninové záhony, zasadit strom, keř, bylinky nebo třeba chovat nějaké malé, nenáročné domácí zvíře.

Práce pro rodiče a dobrovolníky... Rodiče rádi a ochotně pomohou nejen s projektem jako takovým, ale přiloží ruku i k fyzické práci 😊 Většina takové drobné pomoci se bude určitě týkat hlavně části *zelené zahrady*. Jsou schopni prořezat stromy a vysázet nové, založit zeleninové záhony, sázet ovocné keře nebo stavět hmyzí domečky, instalovat budky. Přesunout *ohniště* a postavit s dětmi *sezení*, které by více posloužilo pro společné setkávání u ohně. Instalovat galerii na ploty, natřít, přetřít, opravit. Postavit *výtvarnou dílnu v exteriéru* včetně přesunu věcí a kontejnerů. Umí sehnat spoustu materiálu levněji... palety, kameny, dřevo, betonové prvky vhodné k recyklaci... Rodiče umí dětem dokonce postavit krásný *domeček do zahrady*, třeba i na strom. Možná by jim ale pomohl zajímavý nápad od architekta, výtvarníka nebo od dětí.